

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère

Mogvntiæ, 1617

Cap. 2. De necessitate, & institutione Sacramenti matrimonii,

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78332)

habuerit speciale mandatum. Secundum talem procuratorem non posse, sicut potest procurator ad alia negotia, alium suo loco deputare, nisi sit ei specialiter commissum, propter magnum periculum, quod ex facto iam arduo posset imminere. Tertium, si reuocatus fuerit a domino antequam contrahat (licet tam ipse quam ea cum qua contraxit reuocationem eiusmodi penitus ignorarent) matrimonium postmodum ab eo contractum nullius momenti existere; cum in eo defuerit consensus eius sine quo firmitatem habere nequit.

3. Secunda pars definitionis *legitimus*, indicat ad verum matrimonium requiri ut contrahatur inter personas legitimas, seu nullum habentes impedimentum quod reddat illud inualidum, iuxta post dicenda in seq. tract. 3.

Tertia pars, *mutuus*, indicat ad verum matrimonium requiri utriusque personae contrahentis consensum interiore, quem altera alteri signo aliquo sensibili explicet; prout in sequenti cap. 3. declarabitur; & constat ex fine memorati cap. finalis, & ex aliis iuribus quae ibidem notat glossa verbo *Nequiuit*.

Quarta pars, *indissolubilis*, indicat quod etsi communiter conueniat contractibus humanis, ut sicut sunt per mutuum consensum, sic etiam possunt per mutuum consensum dissolui, matrimonium tamen indissolubile esse. Ad quod plene intelligendum facient quae dicuntur in seq. cap. 4. De vinculo matrimonij.

4. Quinta pars, *inter virum & feminam*, indicat matrimonium esse tantum inter vnum & vnam: id est, quae non possit inter virum & plures feminas simul contrahi licite, nisi dispensatione diuina, ut expressum est in cap. Gaudemus, De diuort. & aperte sequitur ex eo quod lege diuina id esse prohibitum Christianis definiatur in *Concil. Trident. sess. 24. can. 2. De sacramento matrimonij*. Videri possunt *Bellarminus in lib. vi. de matrimonio, cap. 10.* & *Gregor. a Valent. disput. 10. quest. 1. puncto 3.* Nobis enim sufficit obseruare matrimonium vnius viri cum pluribus vxoribus non esse contra naturam legem: tanquam sola naturalis ratio ostendat tale illicitum esse & inualidum. Non enim ita est: praesertim cum possit seruire procreationi & conseruationi: sed quia ab initio mundi matrimonium institutum est a Deo: attribuit ei duabus proprietatibus: altera, ut esset vnus cum vna tantum: altera ut dissolui non posset. Id quod patet ex tali institutione in paradiso terrae facta, *Genel. 2.* Quando enim dictum est. Erunt duo in carne vna: prior proprietatis: quando vero Relinquet homo patrem & matrem, & adheret vxori suae: posterior designata est: interpretare etiam Christo Domino, *Matth. 19.* ut a *Concil. Trident.* notatum est *sess. 24. in i. i. vbi habetur, quod Christus dum verba illa: Erunt duo in carne vna: tanquam a Deo prolata referens dixit; Itaque iam non sunt duo, sed vna caro: apertius docuerit matrimonij vinculo duos tantummodo copulari & coniungi: statimque eiusdem vinculi firmitatem tanto ante ab Adamo pronunciatam, confirmari his verbis: Quod ergo Deus coniunxit, homo non separet.] Quapropter cum Deus postea Patriarchis concessit ut plures haberent vxores, non dispensauit proprie in lege naturae, quasi concessisset eis, ut aliquid contra eandem legem facerent: sed potius dispensauit in lege postiuua, quam in paradiso terrestri, prout dictum est, ipse constituerat.*

5. Sexta pars, *quo traditur mutua potestas corporum*, indicat id quod habetur ex cap. Matrimonium & quatuor sequentibus 27. quest. 2. contractum matrimonij perfici in mutuo coniugum consensu de praesenti; per quem in se mutuo transferunt potestatem corporum in ordine ad vsum coniugij: cuius potestatis virtute, postea iuste a se mutuo petant coniugale debitum, ad matrimonij finem consequendum. Vnde sequitur primo, carnalem copulam non esse de ratione matrimonij, sed tantummodo esse actum, illud consequentem: ita ut ante eam sit perfectum matrimonium, quoad vinculum contractus & sanctitatem sacramenti: licet quoad significationem imperfectum sit, ut *Couarr. in Epit. 4. Decret. part. 2. cap. 1. §. vii. in princ.* annotat ex Magistro sentent. & quibusdam aliis. Quae imperfectio consistit in eo, quod coniunctio Christi cum Ecclesia (quam hoc sacramentum significare, ex D. Paulo ad Ephes. 5. traditur in cap. Debitum,

de bigamis, & in *Concil. Trident. loco supra citato*) melius explicatur per matrimonium carnali copula consummatum, per quod coniuges sunt: vna caro argum. cap. 2. De conuersione coniugatorum: quam per non consummatum.

Sequitur secundo, consensum in matrimonium non esse expresse in carnalem copulam; sed solum tacite se implicite, ut in *additionib. ad D. Thom. 3. part. quest. 48. art. 1.* hac ratione docetur: quia consensus in copulam, non debet aliter intelligi, quam prout effectus, implicite continetur in sua causa: nempe quia potestas corporum, quam contrahentes matrimonium transferunt in se mutuo, causa est carnalis copula; sicut potestas vtendi re sua, est causa vsum.

Idem vero tacitus consensus includit duas condiciones. Prior est: si alter coniugum petierit debitum: adeo ut possit quis matrimonium contrahere cum proposito nunquam consummari illud, nisi alter coniugum exgerit debitum: siq; certo sciret, cum nunquam petiturum, non censeretur habere impedimentum repugnans voto castitatis, sicut non habuit in beata Virgine: quae fuit cum Sancto Ioseph vero matrimonio coniuncta, ex cap. Sufficiat, cap. Beata, & cap. Coniuges, 27. q. 2. Posterior conditio est: nisi alter coniugum, post contractum matrimonium ingrediatur religionem: inanequā illud consummet: tunc enim quantumuis alter petat debitum: is tamen non tenetur illud soluere, qui vult ingredi religionem ex cap. 2. De conuers. coniug. & ex *Concil. Trident. sess. 24. De sacramento matrimonij, c. 6.* Et ex eo quod naturalis ratio dicit contractum ad Dei gloriam institutum, eiusdem gloriae intuitu mutari possit in melius, si id fiat sine iniuria eius cum quo initum est, sicut accidit in proposito casu, in quo coniugum quae relinquuntur in saeculo, potest matrimonium inire, ut in eod. cap. 2. expressum est: & loco citato sufficienter significatum a *Concil. Trident.* statuendo matrimonium tunc dirimi.

Vltima pars, *Et gratia sanctificans coniuges*, indicat gratiam sacramenti nouae legis, inesse matrimonio Christianorum: quod certum est de fide ex definitione *Concilij Tridentini sess. 7. De sacramento in genere & sess. 24. De sacramento matrimonij verobique canone primo.* Et probatur: quia gratiam sanctificantem conferre significando, non nisi sacramento nouae legis conuenit: per quod proinde a sacramentis veteris legis maxime distinguitur, congruenter definitione *Concil. Trident. sess. 7. De sacramento in genere, can. 2. & 7. & Concilij Florent. in instruct. Armenorum.* Quam Catholicam doctrinam aduersus sectarios defendunt *Bellarminus in lib. D. matrim. cap. 2. & aliquot sequentibus, & Gregor. a Valent. in memorata disput. 10. quest. 1. puncto 5.*

Aduerte vero quod auctoribus citatis notat *Sanchez lib. 2. De matrimonio, disput. 10. conclus. 3.* gratiam sacramentalem matrimonij habere duplicem effectum: vnus est concupiscentiam reprimere: alter vero efficere ut coniuges fid. liter sibi assistant, operas suas communicent, ac prolem religiose educent. Ad quos effectus cum facultas detur per matrimonium, consentaneum est dari pariter gratiam, per quam suis temporibus executioni mandentur. Pro cuius repleiore intelligentia, quae antea notauimus in praeced. lib. 26. cap. 6. sub finem prioris sectionis videri poterunt.

CAPVT III.

De necessitate & institutione sacramenti matrimonij.

SVMMARIVM.

- 8 Matrimonium non est necessarium necessitate medij, & quo modo sit, necessitate praeccepti.
- 9 Quando institutum fuerit matrimonium in lege naturae.
- 10 Quando in lege Evangelica.

CERTVM est matrimonium non esse ad salutem necessarium necessitate medij: nec item necessitate praeccepti quoad singulos homines. Vnus enim voti perpetuae castitatis sacris literis consentaneus, & omni tempore in Christi Ecclesia vsurpatus & commendatus, satis ostendit naturam necessitatem imponi. Quoad communitatem vero per illud praec-

præceptum diuinum Gen. 1. Crescite & multiplicamini, &c. necessitatem humano generi impositam esse, ac etiam non perseverare. sententia est probabilior Theologorum: quos refert Sanchez lib. 2. disput. 3. m. 3. Quibus accedit Gregorius Valerius disput. 10. quest. 1. puncto 4. rationem adferens: quod eiusmodi præceptum nusquam sit reuocatum; atque consentium sit naturale, ut pote datum de re, quæ si non singulis hominibus, toti tamen hominum speciei necessaria est, toto eo tempore quo, mundo hoc durante, ea debet per propagationem conservari. Quamquam ut ille bene addit: cum ipsi homines per se satis vulgo dediti sint coniugio, non est necesse eos qui eam gerunt communitatis sollicitos esse de huiusmodi præcepti executione procuranda: quæ procuratio ipsi alias incumbit, prout est etiam à Soto notatum in 4. disput. 26. quest. 1. art. 2. sub finem; ubi & addit, quod si aliquando immineret periculum, ne species humana interiret, eos etiam qui voto castitatis tenerentur, debere operam dare coniugio ad subueniendum publicæ necessitati: quia votum eederet obligationi tunc vigenti præcepti naturalis, sicut & cedit, inquit Sanchez sub fine in citata disputatione, obligationi præcepti naturalis de vitando scandalo, cum bella & seditio- nes sequerentur, nisi Principis filius etiam si voto castitatis adstrictus, uxorem duceret.

9. QVOD AD institutionem attinet: constat inter omnes, ut Sanchez notat in intro sequentis disput. quartæ, matrimonium ante Adami lapsum institutum esse in naturæ officium, seu in conferuationem humanæ creaturæ officium, seu in conferuationem humanæ creaturæ: post illud vero in concupiscentia remedium: & demum in lege noua eleuatum esse, ut sacramentum esset. Videri potest Couar. in Epit. 4. Decret. par. 2. cap. 3. §. unico num. 6. Controversia est autem de tempore institutionis. Aliqui enim volunt institutum esse matrimonium in lege naturæ, Gen. 2. cum Deo inspirante Adamus dixit: Hoc nunc os est ossibus meis, &c. Inde enim tanquam ex matrimonij institutione Christus Dominus, Matth. 19. collegit ipsam esse indissolubile, dicens: Quos ergo Deus coniunxit homo non separet. Inde quoque Apostolus ad Ephes. 5. argumentum fumens, dixit de matrimonio, Sacramentum hoc magnum est: ego autem dico in Christo & in Ecclesia: sicut est, eo quod sit signum coniunctionis Christi & Ecclesiæ: ut ea verba accipienda esse indicat Concil. Florent. in instruct. Armenorum agens de hoc sacramento. Alij vero malunt institutum esse cum Deus dixit Gen. 1. Crescite & multiplicamini, quia tunc copiam viro & feminæ fecit ut coniungerentur, ac sibi mutuo traderent corporum potestatem ad hominum multiplicationem: atque pro utraque sententia pluribus authorib. commemoratis Sanchez censet posteriorem tenendam esse: quia argumentis prioris satisficit dicendo quod ab Adamo autum sit declaratum matrimonium à Deo institutum: sicut D. Iacobus in sua epistola cap. 5. tantum manifestauit institutam à Christo Extremam vñtionem.

10. In lege autem Euangelica aliqui volunt matrimonium à Christo, ut sacramentum esset eleuatum esse Ioan. 2. cum inter fuit nuptiis. Alij vero volunt tunc quidem approbatum fuisse, sed institutum, seu prout prædiximus eleuatum, dum eius inseparabilitatem præcepit dicens, Matth. 19. Quos ergo Deus coniunxit, homo non separet: utrosque idem etiam author commemorat, & posteriores merito sequitur, cum Christianorum matrimonium inseparabilitatem fortiatu maxime ex ratione quam habet sacramenti, iuxta cap. Quanto. De diuortis, §. Nam etsi.

CAPVT III.

De consensu quo matrimonium contrahitur.

SVMMARIVM.

11. Ad matrimonium ita necessarius est coniugum consensus mutuus: ut nulla potestate, sine eo valere queat.
12. Matrimonium nequit esse, nisi vterque coniux ipsam habeat rationem.
13. Contrahens matrimonium sine interiore consensu peccat mortaliter, nec matrimonium valet.

14. Obligatio, verbis tantum non aut voto, contrahentis cum familia ad obtinendam illius carnalem copulam.
15. Protestatio facta non consentiendi in matrimonium, quoad vim habeat in foro externo.
16. Ad matrimonium, cum interno consensu, requiritur externus, quo ille significetur.
17. Idem esse debet de presenti, & verbis consistere potissimum: non tamen de necessitate.
18. Quæ debeant esse verba ea: & documenta notanda in iudicando ex verbis, an contractum sit matrimonium.
19. In dubio de valore matrimonij iudicandum est in eiusdem fauorem.
20. Documenta ex variis signis iudicandi verum interuenisse internum consensum in matrimonium.
21. Consensus verus & elicitus requiritur ad matrimonium, nec debitus sufficit.
22. Ille est in carnalem copulam tantum implicite.
23. Matrimonium initum à filiis abque parentum consensu validum est.
24. De peccato filiorum contrahentium sine parentum consensu.
25. Etas quæ iure tam civili quam canonico requiritur ad contrahendum matrimonium.
26. Peccatum quod committitur contrahendo infra eam.
27. Ad matrimonij validitatem nihil interest, siue vir siue mulier prius exprimat suum consensum: aut si inter vtriusque expressionem aliquod intervallum temporis intercedat.

11. QVÆRITVR PRIMO: An ad matrimonium contrahendum requiratur coniugum mutuus consensus. Respondendum est affirmative per cap. Sufficiat, 27. quæst. 2. & cap. Cum apud, & cap. Tuæ fraternitati, & c. Tu nos Desponsabilibus. Quibus accedit ratio: tum quia matrimonium est contractus, quo in coniuges potestas mutua corporum transferretur: communique est omni contractui & pacto, ut mutuo partium consensu perficiatur, ex lege prima, ff. de pactis. Tum etiam quia matrimonium est sacramentum pendens ex iplo contrahentium consensu tanquam ex efficiente, iuxta definitionem Concil. Florent. in Instruct. Armenor. De matrimonio: deo que in iisdem requirens intentionem faciendi quod facit Ecclesia, ex eadem instructione §. Hec omnia. Quæ quidem intentio non contingit sine contrahentium mutuo consensu in vinculum matrimonij, cui vt prædiximus à Christo, Matth. 19. attributa est ratio sacramenti.

Inferitur autem hinc primo, nulli humanæ potestati concessum esse coniugendi aliquos matrimonio sine ipsorum consensu: pro quo plures authores citat Sanchez lib. 2. disput. 27. Et facit quod Concilium Trid. sess. 24. cap. 9. De reform. matrim. excommunicat omnes, cuiuscumque dignitatis & gradus sint: quosvis modo directe vel indirecte, subditos suos vel quoscumque alios cogna matrimonium contrahere non libere. Cuius coactionis indignitas patet: Tum ex eo, quod aduersetur fini matrimonij, qui est tam mutua fides, quam prolis susceptio & educatio, quæ per illam impediuntur: Tum ex eo, quod absurdum sit auctoritatem sibi sumere illos ligandi contra suam voluntatem vinculo à quo nulla humana potestas, ne quidem ipsi volentibus illos liberare potest: dicente Domino Matth. 19. Quod Deus coniunxit, homo non separet.]

12. Inferitur secundo, Nec infantem, nec mente captum, nec ebrium, nec furiosum posse matrimonium contrahere: nam tales sunt expertes consensus, sicut & rationis. Ad quod faciunt, tum cap. Dilectus, De sponsalibus, tum alia quæ Couar. h. bet in Epitome par. 2. cap. 2. num. 3. & sequentibus: in quorum 7. sub finem monet nihil referre in hac re, an ille qui sana mente contrahit, sciat alterum furiosum esse, an nesciat. Et ratio est: quia vnus tantum coniugis consensus non sufficit ad contractum matrimonij. Quod si furor non esset continuus, furiosus posset tunc cum est mentis compos, valide matrimonium contrahere, iuxta cap. Neque furiosus, 32. quæst. 7. non tamen sæpenumero sine peccato, etiam mortali: siue propter periculum coniugi aut infanti inde imminens: siue propter malam prolis educationem, aliave similia incommoda: Quæ tamen si studio & industria